

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра фізичної географії та раціонального природокористування

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан географічного факультету
Ліван КАЛІНИЧ/
«30» червня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА

ПЕДАГОГІЧНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ (ПРОПЕДЕВТИКА) З ГЕОГРАФІЇ

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта
Предметна спеціальність	014.07 Середня освіта (Географія)
Освітня програма	Географія
Статус освітньої компоненти	обов'язкова
Мова навчання	українська

Робоча програма «Педагогічної навчальної практики (пропедевтика) з географії» для здобувачів вищої освіти галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 014 Середня освіта предметної спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія) освітньої програми Географія.

Розробник: Мельничук Володимир Петрович – старший викладач кафедри фізичної географії та раціонального природокористування

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри фізичної географії та раціонального природокористування

протокол № 11 від «23 » червня 2022 р.

Завідувач кафедри Степан ПОП

Схвалено науково-методичною комісією географічного факультету

протокол №10 від «29» червня 2022 р.

Голова науково-методичної комісії Людвиг ПОТІШ

1. ОПИС ПРАКТИКИ

Найменування Показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма Навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	3	3
Вид підсумкового контролю: диференційний залік Форма підсумкового контролю: усна	Семестр:	
	5	5
	Індивідуальна робота:	
	60 год.	30 год.
	Самостійна робота:	
	30 год.	60 год.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета пропедевтичної практики: здійснення здобувачами спостереження за навчально-виховним процесом, його аналіз та формування умінь проведення навчальної та виховної роботи з учнями, прийняття самостійних рішень під час роботи в закладах освіти, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності.

Відповідно до освітньої програми, проходження практики сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя.

ЗК 3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 4. Здатність працювати в команді.

ЗК 5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 6. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 9. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК 10. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ФК 1. Здатність до формування в учнів ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків.

ФК 2. Володіння основами цілепокладання, планування та проектування процесу навчання учнів.

ФК 3. Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів.

ФК 4. Здатність до пошуку ефективних шляхів мотивації дитини до саморозвитку (самовизначення, зацікавлення, усвідомленого ставлення до навчання).

ФК 5. Здатність до забезпечення охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими потребами) в освітньому процесі та позаурочній діяльності.

ФК 6. Здатність здійснювати виховання на уроках і в позакласній роботі, виконувати педагогічний супровід процесів соціалізації учнів та формування їхньої культури.

ФК 7. Здатність до критичного аналізу, діагностики й корекції власної педагогічної діяльності, оцінки педагогічного досвіду.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Передумовами проходження педагогічної навчальної практики (пропедевтичної) з географії є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

ОК 11 Психологія (вікова психологія)

ОК 12 Педагогіка з основами педмайстерності

ОК 13 Охорона праці та безпека життєдіяльності

ОК 14 Загальне землезнавство

ОК 15 Геологія загальна та історична

ОК 16 Ґрунтознавство з основами географії ґрунтів

ОК 17 Метеорологія та кліматологія

ОК 22 Фізична географія материків та океанів та методика її навчання

ОК 24 Основи суспільної географії

ОК 29 Вступ до фаху за спеціальністю «Середня освіта (Географія)»

ОК 30 Методика навчання географії в закладах загальної середньої освіти

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Географія» предметної спеціальності 014.07 «Середня освіта (Географія)», проходження практики повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Знає основні історичні етапи розвитку предметної області.	РН 1
Знає закономірності розвитку особистості, вікові особливості учнів, їхню психологію та специфіку сімейних стосунків.	РН 2
Знає та розуміє принципи, форми, сучасні методи, методичні прийоми навчання предмета в закладах загальної середньої освіти (рівень базової середньої освіти).	РН 3
Знає та розуміє особливості навчання різнорідних груп учнів, застосовує диференціацію навчання, організовує освітній процес з урахуванням особливих потреб учнів.	РН 4
Уміє оперувати базовими категоріями та поняттями спеціальності	РН 5
Уміє використовувати інструменти демократичної правової держави у професійній та громадській діяльності.	РН 6
Уміє застосовувати міжнародні та національні стандарти і практики в професійній діяльності.	РН 7
Добирає і застосовує сучасні освітні технології та методики для формування предметних компетентностей учнів і здійснює самоаналіз ефективності уроків.	РН 8
Володіє формами та методами виховання учнів на уроках і в позакласній роботі, уміє відстежувати динаміку особистісного розвитку дитини.	РН 9
Здатний проектувати психологічно безпечне й комфортне освітнє середовище, уміє виявляти булінг серед учнів та протидіяти йому, організовувати співпрацю учнів та комунікацію з їхніми батьками.	РН 10
Здатний цінувати різноманіття та мультикультурність, керуватися в педагогічній діяльності етичними нормами, принципами толерантності, діалогу й співробітництва.	РН 11
Усвідомлює цінність захисту незалежності, територіальної цілісності та демократичного устрою України.	РН 12
Знає та розуміє основні концепції, парадигми, теорії та загальну структуру географії, предмет її дослідження, місце і зв'язки в системі наук, етапи історії розвитку географічної науки.	РН 13
Пояснює просторову диференціацію географічної оболонки і географічного середовища на глобальному, регіональному та локальному територіальних рівнях.	РН 14
Формує в учнів уміння користуватися географічною та картографічною мовою в навчальному процесі, застосовувати алгоритми користування друкованою і цифровою картографічною продукцією при характеристиці окремих географічних об'єктів і територій	РН 17
Застосовує базовий поняттєвий, термінологічний, концептуальний апарат географії, її теоретичні й емпіричні досягнення на рівні, що дозволяє інтерпретувати природно-географічні та суспільно-географічні явища і процеси, пов'язувати й порівнювати різні погляди на проблемні питання сучасної географії.	РН 18
Знає, розуміє і демонструє здатність реалізовувати теоретичні й методичні засади навчання географії для виконання освітньої програми в базовій	РН 22

середній школі.	
Добирає міжпредметні зв'язки курсів географії в базовій середній школі з метою формування в учнів природничо-наукової компетентності відповідно до вимог Державного стандарту загальної середньої освіти з освітньої галузі «Природознавство»; володіє методикою навчання пропедевтичного курсу «Природознавство».	РН 23

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після проходження педагогічної навчальної практики (пропедевтичної) з географії:

Очікувані результати навчання з практики	Шифр ПРН
Розширити та поглибити теоретичні знання, здобуті на заняттях в університеті, навчити використовувати їх в навчально-виховній роботі з учнями;	РН 1, 2, 5, 13, 14
Розширити знання про обсяг професійно-педагогічної діяльності та функціональні обов'язки вчителя-географії і класного керівника;	РН 3
Поглиблення зв'язку теоретичних знань з практичними вимогами реального педагогічного процесу, використання їх у розв'язанні конкретних навчальних і виховних завдань	РН 7, 9, 10
Набуття педагогічних умінь та навичок практичної роботи в школі	РН 8, 9
Ознайомитись з типовими шкільними навчальними програма з географії Міністерства освіти і науки України;	РН 6, 7
Підбирати міжпредметні зв'язки курсів географії в базовій середній школі з метою формування в учнів природничо-наукової компетентності відповідно до вимог Державного стандарту загальної середньої освіти з освітньої галузі «Природознавство»; володіти методикою навчання пропедевтичного курсу «Природознавство».	РН 5, 23
Ознайомлення з сучасним станом навчально-виховної роботи і передовим досвідом у школі, співпраця з вчителями та класними керівниками;	РН 8
Оволодіння теоретичними та емпіричними методами науково-методичного дослідження (проведення спостереження, анкетування, бесіда з вчителями та учнями, вивчення шкільної документації);	РН 10
Здобуття професійних якостей особистості майбутнього вчителя;	РН 6, 7, 11
Навчитись проводити педагогічне спостереження; збирати необхідну інформацію, аналізувати і фіксувати її та зіставляти реальні результати з бажаними, нормативними;	РН 13, 14
Ознайомитись з наявними засобами навчання географії, особливостями їх використання у навчально-виховному процесі (устаткування кабінетів, обладнання та прилади, методичні та дидактичні посібники);	РН 17, 18
Відвідувати уроки вчителів-географів та виховні заходи;	РН 22
Вчитись здійснювати індивідуальний підхід до учнів у навчально-виховному процесі, враховуючи їхні вікові особливості.	
Навчитись моделювати, проектувати і конструювати навчальні заняття з географії та економіки відповідно до дидактичних цілей, змістових особливостей цих предметів та психолого-вікових особливостей учнів;	РН 5, 22
Уміти підбирати навчальний матеріал для вивчення на уроці, встановлювати правильне співвідношення між компонентами географічних (економічних) знань (уявленнями, поняттями, закономірностями, причинно-наслідковими зв'язками, світоглядними ідеями, науковими фактами);	РН 1, 5, 17
Здобути навички керувати роботою учнів, управляти процесом навчання на всіх етапах уроку: під час перевірки знань, вивчення нового матеріалу, самостійної роботи учнів, закріплення вивченого;	РН 9, 10
Навчитись вести й оформляти шкільну документацію.	РН 7

5. БАЗИ ПРАКТИКИ

Бази педагогічної навчальної практики (пропедевтичної) з географії визначаються довгостроковими або короткостроковими договорами між університетом і підприємствами всіх форм власності і є офіційною підставою для проходження практики здобувачів вищої освіти. Тривалість дії договорів погоджується договірними сторонами. Вона може визначатися на період самої практики або на термін до п'яти років з можливістю подальшої пролонгації на такий же строк.

Базами проходження практики можуть бути загальноосвітні навчальні заклади, а здобувачі самостійно з дозволу відповідних керівників практики підбирати для себе місце проходження практики і пропонувати його для використання за умови підписання короткострокового договору між університетом та шкільним закладом.

Закріплення здобувачів денної форми навчання за базами практики та призначення керівників від кафедри оформлюється наказом ректора університету, а здобувачів заочної форми – розпорядженням декана факультету (директора інституту).

Географічний факультет наразі має підписані договори співпраці з наступними підприємствами, що можуть стати базами практики під час проходження практики:

- Ужгородська загальноосвітня школа I-III ступенів № 19 Ужгородської міської ради Закарпатської області;
- Ужгородська спеціалізована школа I-III ступенів № 5 з поглибленим вивченням іноземних мов Ужгородської міської ради Закарпатської області;
- Ужгородська загальноосвітня школа I-III ступенів № 8 Ужгородської міської ради Закарпатської області;
- Ужгородська загальноосвітня школа I-III ступенів № 2 з поглибленим вивченням окремих предметів.
- Договір про співпрацю між ДВНЗ “Ужгородський національний університет” та відділом освіти, культури, молоді та спорту Ясінянської селищної ради Рахівського району Закарпатської області (від 19 липня 2021 року).
- Договір про співпрацю між ДВНЗ “Ужгородський національний університет” та ТОВ Приватний ліцей “Гірчичне зерно”.

6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРОХОДЖЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ (ПРОПЕДАВТИКИ) З ГЕОГРАФІЇ

Педагогічна навчальна практика (пропедевтична) з географії є складовою навчального процесу і слугує основою набуття викладацької майстерності. Практика для здобувачів проводиться згідно з навчальним планом. Під час проходження практики та виконання основних завдань програми, кожен здобувач повинен:

- закріпити й розширити теоретичні знання, здобуті на заняттях в університеті, навчатись використовувати їх в навчально-виховній роботі з учнями;
- розширити знання про обсяг професійно-педагогічної діяльності та функціональні обов'язки вчителя-предметника і класного керівника;
- скласти індивідуальний план здобувача-практиканта на весь період практики та вести щоденник, в якому фіксувати результати спостереження уроків учителів, роботу класного керівника та результати власної діяльності;
- ознайомитися із системою організації навчально-виховної роботи школи, з роботою самоврядування та інших суспільних організацій навчального закладу;
- навчитися проводити педагогічне спостереження; збирати необхідну інформацію, аналізувати і фіксувати її та зіставляти реальні результати з бажаними, нормативними;
- ознайомитися з наявними засобами навчання географії, особливостями їх використання у навчально-виховному процесі (устаткування кабінетів, обладнання та прилади, методичні та дидактичні посібники);

- підготувати і провести фрагмент уроку з географії та виховний захід у закріпленому класі;
- відвідувати уроки вчителів-предметників та виховні заходи;
- вчитися здійснювати індивідуальний підхід до учнів у навчально-виховному процесі, враховуючи їхні вікові особливості;
- оформити та захистити звіт про проходження педагогічної практики (Додаток А).

7. ОРІЄНТОВНЕ КАЛЕНДАРНЕ ПЛАНУВАННЯ НА ПЕРІОД ПРОВЕДЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ (ПРОПЕДАВТИКИ) З ГЕОГРАФІЇ»

№ п/п	Вид та зміст роботи	Період виконання завдання
1.	<ul style="list-style-type: none"> - складання й затвердження індивідуального плану роботи здобувача-практиканта; - знайомство й установлення контакту з учнями прикріпленого класу, його керівником; - відвідування уроків у закріпленому класі (за розкладом), їх психолого-педагогічний аналіз, участь у їх обговоренні; - відвідування класних та позакласних виховних заходів учителів (за планом школи) з подальшим їх психолого-педагогічним аналізом; 	1 тиждень
2.	<ul style="list-style-type: none"> - самостійна розробка плану-конспекту та проведення фрагменту уроків; - проведення психолого-педагогічного самоаналізу фрагменту уроку і обговорення у присутності вчителя-предметника та керівника практики за фахом; - участь у проведенні виховного заходу з географії; - провести консультації з учнями з географії; - взяти участь у підготовці позакласного заходу з географії; - відвідування уроків у закріпленому класі; - оформлення щоденника практики (в тому числі плану-конспекту уроку, плану-сценарію виховного заходу); - підготовка та захист звіту про виконання індивідуального плану роботи практиканта під час проходження практики. 	2 тиждень
	Загальна тривалість практики	2 тижні

8. ОРГАНІЗАЦІЯ І КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ

Відповідальність за організацію, проведення і контроль практики покладається на керівників закладу вищої освіти. Навчально-методичне керівництво і виконання програми практики забезпечує кафедра фізичної географії та раціонального природокористування ДВНЗ “УжНУ”. Загальну організацію практики та контроль за її проведенням здійснюють призначені керівники практики.

Керівник практики від вищого навчального закладу:

- перед початком практики контролює підготовленість баз практики;
- забезпечує проведення всіх організаційних заходів перед від'їздом здобувачів на практику: інструктаж про порядок проходження практики та з техніки безпеки, надання здобувачам необхідних документів (направлення, програма, щоденник, календарний план, індивідуальне завдання, методичні рекомендації чи інші), перелік яких встановлює навчальний заклад;

- повідомляє здобувачів про систему звітності з практики, прийняту на кафедрі, а саме: подання щоденників практики, письмового звіту, вигляду оформлення виконаного індивідуального завдання, підготовка доповіді, повідомлення, виступу тощо;
- у тісному контакті з керівником практики від бази практики забезпечує високу якість її проходження згідно з програмою;
- контролює виконання здобувачами правил внутрішнього трудового розпорядку;
- у складі комісії приймає заліки з практики;
- подає завідувачу кафедрою письмовий звіт про проведення практики із зауваженнями і пропозиціями.

Здобувачі закладів вищої освіти при проходженні практики зобов'язані:

- до початку практики одержати від керівника практики (від навчального закладу) консультації щодо оформлення всіх необхідних документів;
- своєчасно прибути на базу практики;
- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики і вказівками її керівників;
- суворо дотримуватись правил внутрішнього розпорядку бази практики, охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії;
- нести відповідальність за виконану роботу;
- своєчасно здати необхідну документацію та захистити звіт з практики.

Комісія приймає захист практики у здобувачів та виставляє залік на базах практики в останні дні її проходження або у закладі вищої освіти протягом трьох днів. Оцінка за практику вноситься в заліково-екзаменаційну відомість і в залікову книжку здобувача за підписами членів комісії.

Здобувачу, який не виконав програму практики без поважних причин, може бути надано право проходження практики повторно при виконанні умов, визначених закладом вищої освіти.

9. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ, ДОПУСКУ ДО ЗАХИСТУ ПРАКТИКИ

Загальні вимоги до оформлення звіту

Основним документом, що свідчить про виконання здобувачем програми педагогічної практики є письмовий звіт. Зміст звіту повинен розкривати знання і уміння здобувача, набуті ним у вирішенні питань, визначених метою і завданням практики.

Звіт по практиці повинен складатися з наступних розділів:

- 1) Вступ.
- 2) Загальна інформація про навчальний заклад.
- 3) Об'єм виконаної роботи.
- 4) Висновки.

Загальний обсяг звіту з практики не повинен перевищувати 10 сторінок друкованого тексту (шрифт – Time New Roman, розмір – 14, інтервал – 1,5. Береги: верхній – 2 см, нижній – 2 см, лівий – 2,5 см, правий – 1 см). Звіт друкується з одного боку аркуша білого паперу. Зміст містить назви та номери початкових сторінок всіх розділів та підрозділів звіту.

Порядок допуску звіту до захисту практики

До захисту звітів допускаються здобувачі вищої освіти, котрі своєчасно оформили усі необхідні документи для проходження практики, повністю виконали програму та індивідуальні завдання практики, написали звіт згідно з встановленими вимогами.

Допуск до захисту звіту здійснюється керівниками практики, що підтверджується підписом керівника на титульному аркуші звіту. Звіти, в яких виявлені недоліки (недотримання вимог щодо оформлення, не виконання індивідуальних завдань, відсутність належно оформленого щоденника практики) до захисту не допускаються. Відповідне рішення приймається керівниками практики.

10. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Диференційований залік з практики приймається у формі звітної конференції комісією викладачів кафедри.

Загальне оцінювання результатів проходження практики, виконання індивідуальних завдань, оформлення та захист звітів здійснюється за кредитно-трансферною системою, згідно якої максимальний рейтинг кожного здобувача складається з оцінювання в балах за всіма критеріями, що виставляються під час захисту і переводиться в оцінку за схемою:

Загальна сума Балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	Відмінно
82 – 89	B	Добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	Задовільно
60 – 63	E	
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Для визначення рівня оволодіння здобувачами навчально-практичним матеріалом та оцінювання їх академічних досягнень викладачі користуються узагальненими критеріями оцінювання:

90-100 балів A	здобувач вільно володіє навчально-практичним матеріалом, успішно розв'язує завдання у стандартно-виробничих ситуаціях, виявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань
82-89 балів B	здобувач володіє навчально-практичним матеріалом у межах програми навчальної практики, проте у виконанні завдань допускає незначні неточності
74-81 балів C	здобувач володіє певним обсягом навчально-практичного матеріалу, здатний його реалізувати, проте допускає суттєві неточності в стандартних ситуаціях
64-73 балів D 60-63 балів E	здобувач володіє навчально-практичним матеріалом на репродуктивному рівні або володіє частиною навчально-практичного матеріалу, уміє використовувати одержані знання і уміння, проте допускає окремі помилки в стандартних ситуаціях
35-59 балів FX	Здобувач володіє навчально-практичним матеріалом поверхнево й фрагментарно
0-34 балів F	здобувач не володіє навчально-практичним матеріалом

Розподіл балів за виконання програми практики та захист звітів:

№п/п	Види роботи	Бали
	<i>організаційна робота:</i>	
	знайомство з навчальним закладом, класом, своєчасне складання індивідуального плану, його щоденне виконання	5
	ведення щоденника практики	10
	<i>навчально-методична робота:</i>	
	проведення фрагменту уроку географії;	10
	оформлення поурочного плану з географії;	10

аналізи уроків; виконання інших завдань (календарно-тематичне планування з навчальної дисципліни, дидактичний матеріал для предметного кабінету, аналіз відвіданого позакласного заходу);	10 10
<i>психолого-педагогічна робота:</i> участь у виховному заході; виконання інших завдань (план виховної роботи, педагогічне спостереження класного колективу, самоаналіз виховного заходу, спостереження та аналіз поточної виховної роботи);	10 15
<i>підсумки практики:</i> оформлення звіту та звітної документації; захист звіту.	10 10
Всього	100

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Методика навчання географії в загальноосвітніх навчальних закладах: Навчально-методичний посібник /Кобернік С. Г, Коваленко Р. Р, Скуратович О. Я;
За ред. СГ Коберніка. СГ Кобернік - К.: Навчальна книга, 2005
2. Касіяник І.П., Мисько В.З. Методика навчання географії (теоретичний аспект).
Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня «Рута»», 2017.–214 с.
3. Коваленко Є.І. Методичні рекомендації з організації позакласної роботи з географії в 6-10 класах загальноосвітньої школи [на допомогу вчителям та студентам-практикантам] / Є.І. Коваленко, М.Г. Криловець, А.О. Сахненко. – Ніжин, 1992. – 116 с.
4. Козій М. К. Психолого-педагогічні умови удосконалення педагогічної практики студентів : [метод. посіб.] / М. К. Козій. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2001.
5. Пащенко М. І. Технологія використання активних методів навчання / М. І. Пащенко, В. Ф. Мішкурова, О. М. Середняцька. – К. : Наук. світ, 2003. – 94 с.

Додаткова література

1. Карабінюк М. М., Лета В.В, Мельничук В. П. Пропедевтична педагогічна практика студентів-географів в умовах дистанційного навчання. Науковий журнал Інноваційна педагогіка. 2022. Вип. 48.
2. Корнєєв В.П. Форми навчання географії в школі: Посібник для вчителя. – Кам'янець-Подільський : Абетка-НОВА, 2004. – 224 с.
3. Чубрей О.С. Система підготовки майбутніх учителів географії до професійної діяльності на засадах компетентнісного підходу: монографія. Чернівці : Технодрук, 2020. -376 с.
4. Чубрей О.С. Методологічні засади дослідження проблеми підготовки майбутніх вчителів географії до професійної діяльності в умовах трансформації освіти. Наукові записки. Сер. Педагогічні науки. Кропивницький, 2019. Вип. 180. С. 197–201.

Інформаційні ресурси

1. Жемеров О.О., Карпенко О.М. Робота з підручником географії у загальноосвітній школі: Методичний посібник. – Харків, 2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.univer.kharkov.ua/bitstream/>
2. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>.

Додаток 1

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____ Поп С.С.
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)